

Зелений Світ

ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА
УКРАЇНИ

№ 11(305) листопад 2015

ВИЖИВАННЯ
ДЕМОКРАТІЯ
ГУМАНІЗМ

НОВИЙ ЗАКАЗНИК ВРЯТУЄ БЕРЕГИ ДЕСНИ ВІД ЗАБУДОВИ

8 жовтня Київська обласна рада прийняла рішення про створення одного з найбільш очікуваних об'єктів природно-заповідного фонду на Київщині. Своїм рішенням депутати оголосили ландшафтним заказником понад 2000 гектарів лісів, розміщених вздовж русла річки Десна.

Заказник є першою чергою створення національного природного парку «Подесіння», запланованого в Указі Президента України від 1 грудня 2008 року. Планується, що в майбутньому національний парк охопить всю долину річки Десна у Київській і Чернігівській областях.

«Створення цього заказника зайняло декілька років впертої боротьби природоохоронців із забудовниками. Починаючи з 2006 року розпочалось масове розпаювання земель вздовж річки Десна та зміна їхньої категорії таким чином, щоб дозволити на за-

плавних луках приватне котеджне будівництво. Фактично, на Десні запланували створити нову «Конча-Заспу», — розповідає учасник створення заказника, заступник голови Національного екологічного центру України Олексій Василюк. — Але ми знайшли шлях зупинити будівельне свавілля. Всі береги Десни віднесені до земель лісового фонду та знаходяться у віданні Вищедубечанського лісгоспу. Фактично, вздовж всього берега річки, тягнеться смуга лісу, яка не могла бути розпайована. Саме її і вдалося зробити заказником».

Екологи переконані, що створення заказника «Зачарована Десна» стане стратегічним моментом у збереженні долини річки Десни, яка є не лише гарантією питного водопостачання столиці України а й лишається останньою долиною великої річки, що зберіглась в Європі у незміненому вигляді.

ЛУГАНСЬК НА МЕЖІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КАТАСТРОФИ

У Луганську та інших окупованих бойовиками територіях проблеми з хлоркою, якою очищують водопровідну воду, повідомило видання informator.lg.ua.

За словами співрозмовника, у луганських водників запас хлору дозволить проводити очищення лише нетривалий

час. Джерело каже, що раніше речовини для очищення води завозилися в російських гумконвоях.

«Віднедавня завозити перестали. Тепер можна сказати, що водопровідна вода в Луганську є небезпечною навіть після кип'ятіння», — прокоментував співрозмовник.

ЛИСТОПАД

6 - Міжнародний день запобігання експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів

-160 років від дня народження Дмитра Івановича Яворницького, українського історика, письменника, археолога, фольклориста, етнографа

9 - День української писемності та мови

10 - День мучениці Параскеви П'ятниці

13 - Міжнародний день людей з вадами зору

14 - Всесвітній день боротьби із захворюванням на діабет

19 - Міжнародний день відмови від паління

20 - Всесвітній день дитини

21 - Собор Архістратиґа Михаїла, покровителя Києва

22 - День свободи

25 - Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства над жінками

28 - День пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВЛАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру та Державне агентство з питань електронного урядування презентували нові електронні послуги у земельній сфері, повідомила прес-служба Державної служби України з питань геодезії.

На виконання прийнятого парламентом Закону № 2423 «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції», відкрито інформацію про власників та користувачів земельних ділянок по всій території України.

Електронна послуга доступна через Публічну кадастрову карту map.land.gov.ua. Обов'язковою умовою отримання доступу до інформації є електронна ідентифікація заявника (фізичної або юридичної особи) — з використанням електронного цифрового підпису або альтернативної схеми ідентифікації BankID (ідентифікація через банківську картку). Інформаційна система автоматично опрацьовує запит та надає відомості про права власності на землю та дату їх набуття. Інформація надається на безоплатній основі.

Відкриття реєстру значно посилить контроль громадянського суспільства за використанням та обігом земель в Україні та підвищить прозорість у сфері земельних відносин.

В ОНЛАЙНІ КОНТРОЛЮВАТИМУТЬ ВИРУБКУ ЛІСУ

До кінця року на підприємствах обласного управління лісового та мисливського господарства впровадять електронний облік деревини та онлайн-моніторинг руху лісовозів, повідомляє прес-служба Львівської ОДА.

Очікується, що введення електронного обліку дасть змогу попередити незаконний обіг деревини, своєчасно отримувати інформацію про переміщення та залишки лісопродукції, а також контролювати її зберігання та використання.

«Запровадження такої системи оптимізує виробничу діяльність підприємств, підвищить якість обліку лісопродукції, а також суттєво зменшить час оформлення документації та паперову роботу», — запевнив під час презентації начальник управління лісового та мисливського господарства Анатолій Дейнека.

ВІДРАЗУ СІМ ЕНЕРГОБЛОКІВ АЕС В УКРАЇНІ МОЖУТЬ ПРИПИНИТИ РОБОТУ В 2017 РОЦІ

Без власного сховища для відпрацьованого ядерного палива відразу сім енергоблоків на українських АЕС можуть припинити роботу в 2017 році.

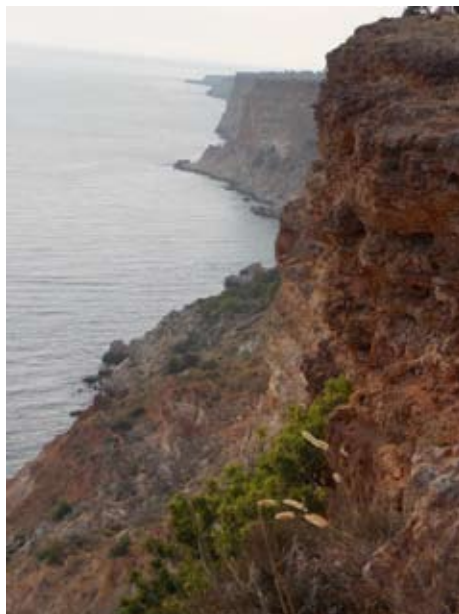
Справа в тому, що наразі з чотирьох українських АЕС три – Рівненська, Хмельницька та Південноукраїнська – вивозять відпрацьоване паливо в Росію, а Запорізька АЕС вже майже 15 років зберігає його в пристанційному сховищі. Експерти відзначають, що 9 атомних блоків з 15 залежать від Росії, а це досить критична залежність, повідомляє видання «Капітал».

Ще у 2013 році закінчився термін дії 20-річного договору, згідно з яким Україна вивозила відпрацьоване ядерне паливо на зберігання в РФ. Термін продовжили до 2016 року, однак вартість угоди зросла до \$160 млн на рік (зі \$120 млн).

Вже в наступному році термін дії договору знову припиниться, і експерти досить занепокоєні перспективою майбутнього атомної енергетики України. Вони зауважують, в разі різкого припинення вивозу ядерних відходів вже в 2017 році «дефіцит вільних комірок в басейнах витримки може призвести до зупинки роботи семи енергоблоків ВВЕР-1000 (три блоки на Південноукраїнській АЕС, по два блоки на РАЕС і ХАЕС)».

Варто зауважити, що договір про спорудження Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива під Києвом було підписано більше десяти років тому. Але він досі не реалізований.

РАМСАРСЬКІ УГІДДЯ КРИМУ МОЖУТЬ ПОСТРАЖДАТИ ВІД ВІЙСЬКОВИХ БАЗ

ЕПЛ продовжує дослідження стану довілля в Криму після анексії і виявила низку чергових прогалин. Ситуація з найціннішими об'єктами – природно-заповідним фондом – поповнюється новими загрозами.

Нагадаємо, на момент анексії АРК до складу Російської Федерації на півострові існувало 196 об'єктів природно-заповідного фонду, з яких 44 мали статус загальнодержавного значення (аналогічному федеральному у випадку особливо охоронюваних природних територій РФ).

Проблемою стало те, що до складу мережі ПЗФ Криму входять і частини морських територій зі статусом прибережно-аквальної комплексу (далі ПАК), що є пам'ятками природи місцевого значення. Однак, у російському законодавстві морські акваторії є зонами федерального підпорядкування, що вимагає зміни категорії або підпорядкування вказаних об'єктів.

Експертам ЕПЛ стало відомо, що при розробці проекту Схеми територіального планування Республіки Крим зазначено, що, «виходячи із інтересів РФ у галузі оборони та безпеки кордонів, особливо охоронювані природні території можуть бути скоректоровані». Також в тексті документу неодноразово згадується необхідність розібратись з подальшою долею заповідних ПАКів. Лише цей нюанс є єдиним прикладним моментом серед 240 сторінок документу.

Таким чином, експерти ЕПЛ вважають, що існує реальна загроза розвитку військової інфраструктури саме на території прибережних аквальної комплексу Криму. Варто також додати, що кілька територій, таких як аквально-скелястий комплекс мису Казантип, аквально-скелястий комплекс мису Олук, є водно-болотними угіддями міжнародного значення, що охороняються згідно із Рамсарською конвенцією.

Катерина Норенко, еколог ЕПЛ

ПРОЦЕДУРУ ЗЕМЛЕВІДВЕДЕННЯ МОЖУТЬ СПРОСТИТИ

Відповідне положення зафіксовано у законопроекті №2529а від 26.08.2015 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури земле-відведення для будівництва об'єктів з виробництва теплової та/або електричної енергії з використанням відновлюваних джерел енергії та/або біологічних видів палива».

Цим законопроектом пропонується дозволити будівництво вітроелектростанцій, сонячних електростанцій і заводів з виробництва біогазу без зміни цільового призначення земельних ділянок. Також до 1 січня 2018 року пропонується дозволити будівництво таких об'єктів на земельних ділянках, для яких не розроблені плани територій або плани зонування, повідомляє Український Біопаливний Портал.

Однак експерти зауважують, що ухвалення законопроекту може призвести до неконтрольованого будівництва об'єктів ВДЕ аж до розміщення їх в зоні житлової забудови і поблизу об'єктів соціальної інфраструктури. Також існує ризик передачі під такі цілі земель сільськогосподарського або рекреаційного призначення.

Автори законопроекту розраховують, що спрощення процедури виділення земельних ділянок призведе до відновлення припливу інвестицій в альтернативну енергетику України. Також вони очікують, що цей захід призведе до збільшення частки ВДЕ в енергоструктурі України до 11%.

Також очікується, що законопроект дозволить спростити занадто бюрократичну на сьогодні процедуру виділення земельних ділянок в Україні. Мова йде також про пропозицію надання представникам бізнесу можливості вирішувати земельні питання безпосередньо з власниками земельних ділянок.

Газета «Зелений світ».

Виходить з 1989 року.

Засновники газети: УЕА «Зелений світ»

Передплатний індекс

Свідоцтво про реєстрацію

№ 630 серія КВ

від 10.05.1994 р.

Ідентифікаційний код

№

Юридична адреса: 04070, м.

Київ, Конрактова площа,4

Адреса для листування:

01004, м.Київ, вул.Л.Толстого,9

e-mail: vtkach_ko@ukr.net .

ВЕБ сторінка УЕА «ЗС»

WWW.zelenyvsvit.org.ua

Шеф-редактор

Юрій Самойленко

Головний редактор

Віктор Ткаченко

Думки, висловлені авторами матеріалів, можуть не збігатися з позицією редакції.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами лише на сторінках газети.

Надруковано УЕА «Зелений світ»

Тираж 999 прим.

В газеті використовуються матеріали з інтернет-видань: Кореспондент.net; Майдан-ІНФОРМ; УНІАН; Утро.ru; «Обозревателю», Експрес online, eko.portal, ЕКОЛОГІЯ ЖИТТЯ, ECOTOWN.

УЕА «Зелений світ» створена в 1988 році як реакція суспільства на жакливі екологічний стан в Україні, спричинений Чорнобильською катастрофою 1986 року. Асоціація є членом Міжнародної федерації «Друзі Землі».

Голова УЕА «Зелений світ» Юрій Іванович Самойленко.

Газета «Зелений Світ» була, на час створення, одним з найперших неформальних антирежимних видань, в якому відкривалася правда про стан здоров'я нації та екологічні негаразди в країні. Газета стала рупором демократії. В епоху тотального замовчування та брехні на наших шпальтах відкривалися жакні картини радянської дійсності.

РІШЕННЯ ПРО ПІДНЯТТЯ ТАРИФІВ НА ЕЛЕКТРИКУ ВИЗНАЛИ НЕЗАКОННИМ

Окружний адміністративний суд міста Києва визнав незаконним і нечинним з моменту прийняття постанову НКРЕКП від 26 лютого 2015 року № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню». Таке рішення було прийнято 8 вересня у справі № 826/6876/15. Його текст опубліковано в Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Суд задовольнив заявлені позовні вимоги частково. Постанова НКРЕКП незаконна, оскільки згідно з дією на момент його прийняття редакції частини 2 ст. 12 Закону України «Про електроенергетику» виключні повноваження зі встановлення тарифів на електроенергію були тільки у Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ). При цьому такі повноваження були надані НКРЕКП тільки Законом № 514-VIII від 4 червня 2015 року, який набув чинності 16 липня 2015 року.

Також суд зазначив, що повноваження, надані суб'єкту саме законом, можуть бути змінені у бік зменшення або можуть бути надані іншій особі тільки законом, а не підзаконним нормативно-правовим актом.

Таким чином, оскаржувана постанова НКРЕКП про поетапне підвищення тарифів прийнята з перевищенням владних повноважень, встановлених законом, а саме, ч. 2 ст. 12 Закону України «Про електроенергетику» та ст. 3 Закону «Про природні монополії».

Як раніше повідомляла «Україна Комунальна», узаконення діяльності Нацкомісії в сфері енергетики стане реальним ударом по корупції в цій сфері. Але за умови, що закон про діяльність і статус НКРЕКП буде відповідати міжнародним стандартам.

**«Україна Комунальна»
Катерина Білоус**

РЕКОНСТРУКЦІЯ ПАРКІВ ЧИ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ?

Програмою економічного та соціального розвитку м. Києва на 2015 рік, затвердженою Рішенням Київради від 28 січня 2015 року, було затверджено II чергу реконструкції парку Кіото, на яку заплановано виділити 6,4 млн грн.

За інформацією Деснянської райдержадміністрації, тривають підготовчі роботи з влаштування доріжок з тротуарної плитки та прокладання інженерних мереж системи стаціонарного поливу найдовшої у світі алеї сакур, яку занесено до Книги рекордів Гіннеса.

Трактор, під час прокладання траншеї, пошкоджував коріння сосен. У місцях, де воно особливо заважало, його просто зрубали. Заділи також сакуру, заради яких і прокладали ці траншеї. Виникають побоювання, що ці 6,4 млн грн з таким безвідповідальним освоєнням просто призведуть до погіршення стану парку. Екологи ЕПЛ продовжують слідкувати за ситуацією з реконструкцією.

Катерина Норенко, еколог ЕПЛ

ВИКРИТО ПСЕВДОПРОЕКТИ ЗА КІОТСЬКИМ ПРОТОКОЛОМ

Звітність більшої частини проектів спільного впровадження в Україні та Росії у рамках Кіотського протоколу зі зниження викидів парникових газів недостовірна. Такого висновку дійшли науковці зі Стокгольмського інституту довкілля після дослідження проектів спільного впровадження (СВ), реалізованих під час першого періоду зобов'язань Кіотського протоколу.

Дослідники зі Стокгольмського інституту проаналізували реалізовані проекти СВ, оцінивши їх екологічний та кліматичний ефект, відповідність заявлених цілей зниження викидів до реальних показників, відсутність рестрації проектів «заднім числом» і ступінь їх «додатковості» (показник означає, що проекти не були б реалізовані, якби не отримали фінансування у рамках ООН). У результаті у 60% українських і 44% російських проектів СВ рівень екологічності був названий низьким, у 29% українських і 28% російських — сумнівним.

Відповідно до результатів цього дослідження дві третини проектів СВ не принесли зменшення викидів, а через торгівлю квотами викиди на планеті, можливо, збільшилися на 600 мільйонів тон.

Більшість проектів СВ було реалізовано в Україні та РФ (90% проектів з 872 млн «вуглецевих одиниць» у рамках СВ), а також Польщі та Німеччині. В Україні частка діючих за міжнародною процедурою проектів СВ становить 42%, що відповідає 57% глобального обсягу випущених одиниць.

«У 2011-2012 роках в Росії та Україні були зареєстровані багато проектів СВ. Україна реєструвала проекти «заднім числом», щоб отримати кошти за ці квоти, які, як тепер стало зрозуміло, не несли реальних скорочень викидів», — говорить координатор програми зі зміни клімату Національного екологічного центру України Ірина Ставчук.

«Уряди, насамперед РФ і України, серйозно дискредитували інструмент проектів СВ через слабкий контроль та управління, що серйозно шкодить як клімату, так і репутації обох країн», — сказав у коментарі «Комерсанту» голова німецької аналітичної організації Germanwatch Крістоф Бальс. На його думку, цей досвід необхідно враховувати при створенні нових ринкових механізмів. Такі механізми планують прийняти на кліматичних переговорах у Парижі.

Ірина Ставчук, координатор НЕЦУ

ЕКОЛОГИ-ЮРИСТИ ВІТАЮТЬ РІШЕННЯ ПАРЛАМЕНТУ ЩОДО ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ АЕС

МБО «Екологія — Право — Людина» вітає рішення парламенту про втрату чинності Закону України «Про розміщення, проектування та будівництво енергоблоків № 3 і 4 Хмельницької атомної електричної станції» від 06.09.2012 р.

Передумовою для такого рішення стала також денонсація парламентом угоди з Російською Федерацією про співробітництво у спорудженні 3-го і 4-го енергоблоків ХАЕС. Таке співробітництво передбачало

надання Росією державного кредиту на будівництво нових блоків, а також надання проекту реакторної установки та будівництво самої установки Росією.

МБО «Екологія — Право — Людина» неодноразово наголошувала на незаконності та передчасності рішення парламенту щодо добудови нових блоків на ХАЕС у зв'язку із численними порушеннями вимог законодавства при прийнятті такого рішення та міжнародних конвенцій, із нехтуванням думки місцевого населення зони спостереження ХАЕС. Судові процеси ЕПЛ до Верховної Ради України, до Мінпаливенерго, звернення до Омбудсмана щодо необґрунтованості даного закону не дали позитивних результатів. Результати наших кроків підтвердили існування проблеми з порушенням права на доступ до суду при прийнятті рішень щодо спорудження ядерних об'єктів національного значення.

Втім перемога не є остаточною, оскільки Мінпаливенерго не має наміру відмовлятися від проекту добудови нових блоків на ХАЕС.

ЗЙОМКА РЕКЛАМИ ДНР ЗНИЩИЛА КОЛОНІЮ ПТАХІВ

Зйомка рекламного ролика «армії Новоросії» знищила 50-тисячну колонію р'ябодзьобих крячків у національному природному парку «Меотіда». Про це МБО «Екологія-Право-Людина» повідомили працівники національного парку.

Адміністрація національного парку була розташована у м. Новоазовську, що тепер окуповано російськими військами. З цієї причини на території національного парку припинили працювати служба охорони, тому зупинити зйомки ролика на місці колонії птахів було нікому. Згодом відсутність служби охорони нацпарку призвела до збільшення масштабів рибного браконьерства на заповідній акваторії. За повідомленнями свідків, спотворена під час зйомок територія в умовах відсутності охорони стала зручним місцем для складування браконьерських сіток. Саме в результаті цього не змогли відгніздувати пелікани.

Олексій Василюк, еколог ЕПЛ

КІЇВЗЕЛЕНБУД ПРИХОВУЄ СЛІДИ ЗНИЩЕННЯ ДІБРОВИ

Активісти Національного екологічного центру України (НЕЦУ) зафіксували факт безпідставної вирубки комунальниками діброви у 48 кварталі Межигірського лісництва.

«Згідно з маркуванням лісорубних стовпчиків, у зазначених виділах проводилася суцільна санітарна рубка. Однак місце вирубки свідчить, що рубали саме живі дерева і рубали все підряд. Це може свідчити про вдалу спробу комунальників здійснити звичайну крадіжку цінних лісових порід під прикриттям проведення вигаданих ними ж санітарних заходів», — пояснює Олександр Соколенко, активіст НЕЦУ.

Після розголосу про цю подію у пресі на зазначеній ділянці лісу було спалено всі рослинні залишки.

НЕЦУ звертається до Екоінспекції та прокуратури з вимогою дати належну оцінку працівникам КО «Київзеленбуд».

СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЇ

Дослідження провели Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та соціологічна служба Центру Разумкова з 22 по 27 липня 2015 року. Було опитано 2011 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком АР Крим і окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Екологічна частина опитування була здійснена на запит Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина».

Серед найбільших гострих екологічних проблем як на регіональному, так і на державному рівні, населення України визначає проблеми засмічення природи побутовими відходами (59%), проблему забруднення атмосфери шкідливими викидами (44%) та проблему неякісної води (42%). Відчутно менший сегмент населення стурбований сьогодні наслідками Чорнобильської аварії (32%), проблемою знищення лісів та резонансною в глобальному вимірі проблемою зміни клімату (29% та 28% відповідно).

Більша частина населення України не розглядає екологічну складову в якості невід'ємної компоненти поняття «сталого розвитку» суспільства. Натомість, громадяни розуміють сталий розвиток переважно як результат зростання економіки або внутрішнього валового продукту (ВВП) (52%). В той час як «зрівноваження інтересів економіки, екології та суспільства» в контексті розуміння поняття сталого розвитку відзначають лише 27% опитаних громадян.

У питанні щодо можливості економічного зростання держави без завдання шкоди довкіллю думки поділилися: 43% опитаних вважають, що це можливо, 38% - що ні. Причому ці відмінності мають регіональний характер: у Західному та Центральному регіоні більшість населення певні, що можливе економічне зростання без завдання шкоди довкіллю (на

Заході так вважають 50%, у Центрі – 47%, протилежну думку мають, відповідно, 34% і 32%). А от у Східному й Південному регіонах і, особливо, на Донбасі, більшість певна, що економічне зростання неможливе без шкоди довкіллю (так вважають, відповідно, 47% на Сході, 43% на Півдні і 47% на Донбасі, не згодні з такою думкою, відповідно, 40%, 35% і 34%).

Оцінка екологічної ситуації на місцевому рівні носить стримано оптимістичний характер: 70% респондентів визначають її як цілком благополучну (9%) чи, принаймні, нормальну (61%). Водночас у цьому питанні наявні істотні регіональні відмінності: в регіонах Сходу та Донбасі, відповідно, 33% і 34% характеризують економічну ситуацію як несприятливу і навіть критичну.

В контексті розуміння населенням України поняття «екологічних прав» можна відзначити відносно ігнорування саме демократично-правової складової цього поняття. Переважна більшість громадян розуміє екологічні права суто як право на безпечне для життя та здоров'я людини навколишнє природне середовище (72%). При цьому значно менший сегмент населення України вкладає в поняття екологічних прав такі елементи як участь людей в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища (30%), об'єднання людей в громадські організації природоохоронні організації (21%) або як вільний доступ до одержання екологічної освіти та знань (16%) тощо.

Результати проведеного опитування засвідчили катастрофічно низький рівень залучення громадян до екологічних ініціатив. Так, активними учасниками екологічного руху визнали себе лише 1% населення України. Натомість, відсутність будь-якого досвіду участі в таких рухах чи ініціативах визнали 89,7% опитаних громадян України. Так само майже відсутній у населення досвід захисту

екологічних прав, про що заявили 93% респондентів. Поряд із цим майже третина населення (30%) висловила неготовність реально захищати власні екологічні права.

Позитивним сигналом є готовність населення України вживати деяких заходів у своєму побутовому, повсякденному житті та, зокрема, в сільськогосподарській діяльності, що можуть позитивно впливати на екологічну ситуацію чи бодай обмежувати негативний вплив на неї. Так, наприклад, економічно використовувати світло, воду та електроприлади готові 73% опитаних. Близько половини від усіх респондентів також висловили готовність купувати енергоощадливу техніку (46%) та утеплювати будинок або квартиру (51%), 41% готові для покращення екологічної ситуації сортувати побутові відходи.

Серед тієї частини населення, що займається вирощуванням сільськогосподарської продукції, переважна більшість (75%) надає перевагу використанню органічних добрив, в той час як переважно добрива хімічні використовують 16% зайнятих в сільськогосподарській сфері людей. Поряд з цим 41% респондентів визнають, що використовують хімічні препарати (пестициди) для знищення жуків, гусениць та бур'янів у сільськогосподарській діяльності.

Більшість населення України ставиться до полювання або байдуже (36%) або негативно (31%). Загалом позитивно до полювання ставляться 18% українців і ще 3% самі належать до мисливців. У питанні ставлення до полювання наявні істотні гендерні відмінності: жінки більш схильні засуджувати полювання (44%), ніж чоловіки (27%).

Найбільш ефективним засобом зменшення кількості безпритульних тварин українці вважають або їх стерилізацію (40%) або підвищення відповідальності хазяїв – реєстрацію домашніх тварин та їх чіпування (32%). На евтаназію (безболісне вбивство) безпритульних тварин згодні лише 11% опитаних (найбільше – на Сході – 23%).

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Що для Вас означає сталий розвиток?				
1. Зрівноваження інтересів економіки, екології та суспільства під час прийняття рішень щодо нових видів будівництва	2. Постійне зростання економіки, внутрішнього валового продукту (ВВП)	3. Відсутність змін	4. Інше	5. Важко сказати
26,6	52,1	6,5	0,3	14,5
2. З чим у Вас пов'язане поняття «екологічна безпека»?				
1. Це термін із сфери науки	2. Це термін із сфери промисловості	3. Це визначення такого стану навколишнього середовища, коли гарантується запобігання погіршення екологічної ситуації та здоров'я людини	4. Важко сказати	
7,9	11,5	70,1	10,5	
3. Чи вважаєте Ви, що економічне зростання держави можливе без завдання шкоди довкіллю?				
1 – так, можливо економічне зростання без шкоди довкіллю	2 – ні, економічне зростання завжди наносить шкоду довкіллю	3 – важко сказати		
43,0	38,7	18,3		
4. Які екологічні проблеми регіону/країни Вас особисто турбують?				
1. Зміни клімату	2. Шкідливі небезпечні викиди у атмосферу	3. Стан військових об'єктів, складів, що залишилися від СРСР	4. Засмічення природи побутовими відходами	5. Наслідки Чорнобильської аварії
27,8	43,8	10,4	59,0	32,3
6. Неякісна вода	7. Деградація земельних ґрунтів	8. Знищення лісів	9. Інше	10. Важко сказати
42,3	14,9	29,1	1,1	2,0
5. Чи вважаєте Ви, що екологічна ситуація у вашому місті/селі/країні впливає на Ваше життя і здоров'я?				
1 – так, і дуже істотно	2 – так, певним чином впливає	3 – майже не впливає	4 – важко сказати	
22,6	56,1	17,0	4,3	

6. Як би Ви визначили екологічну ситуацію в Вашому місті/селі?					
1 – цілком благополучна	2 – загалом нормальна, хоча є певні приводи для тривоги	3 – загалом не сприятлива	4 – критична, кризова	5 – важко сказати	
9,3	61,5	21,8	4,7	2,7	
7. Хто, на Вашу думку є власником усіх природних ресурсів України (земля, вода, флора та фауна)?					
державні органи влади	органи місцевого самоврядування	народ України	важко сказати		
23,8	11,1	51,6	13,5		
8. Що, на Вашу думку, включає поняття «екологічні права»?					
1 – безпечне для життя та здоров'я людини навколишнє природне середовище	2 – участь людей в обговоренні питань щодо будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади	3 – участь людей в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів;	4 – об'єднання людей в громадські природоохоронні організації	5 – вільний доступ до правдивої інформації про стан навколишнього природного середовища	
71,6	31,2	29,9	21,4	34,5	
6 – вільний доступ до одержання екологічної освіти та знань	7 – право подання до суду позовів про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище;	8 – право на оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів влади та посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян	9 – важко сказати		
15,5	25,8	28,9	7,9		
9. Куди Ви будете звертатися, якщо буде порушене Ваше право на здорове та безпечне довкілля?					
1 – до суду	2 – до міліції	3 – до прокуратури	4 – до місцевих органів влади	5 – до свого депутата Верховної Ради	6 – до свого депутата місцевої ради
19,2	11,9	11,7	20,3	5,9	11,1
7 – до засобів масової інформації	8 – до громадської організації	9 – інше	10 – нікуди звертатися не буду	11 – важко сказати	
22,5	11,4	1,1	29,6	14,9	
10. Чи був у вас досвід захисту ваших екологічних прав. позитивний він чи негативний?					
1 – так, і мені вдалося відстояти свої права	2 – були спроби, але невдали	3 – ні, такого досвіду не було	4 – не відповідали		
2,0	3,9	93,1	0,9		
11. Чи маєте досвід участі у екологічних рухах?					
1 – так, я є активним учасником екологічного руху	2 – іноді доводилося брати участь у певних заходах екологічного руху, іноді – допомагати		3 – ні, не маю досвіду участі в екологічних рухах	4 – не відповідали	
1,1	8,3		89,7	1,0	
12. Чи готові Ви нести певні фінансові витрати для покращення екологічної ситуації у Вашому населеному пункті?					
1 – так, і навіть досить значні		2 – так, але не значні	3 – ні	4 – важко сказати	
2,5		31,6	52,2	13,6	
13. Що з наведеного нижче Ви особисто готові робити?					
утеплювати будинок/квартиру	купувати енергоощадливу техніку	вимикати світло/воду/електроприлади, коли вони не потрібні	надавати перевагу залізничному транспорту перед автомобільним	не купувати рослини з Червоної книги України (первоцвіти)	
51,3	45,5	72,6	15,3	26,1	
сортувати побутові відходи	утилізувати належним чином електронні відходи	відмовитися від відвідування дельфінарії/цирків, фотографування з тваринами, де експлуатуються тварини	брати участь у громадських роботах (прибирання парків, лісових смуг, водних об'єктів, висаджування дерев)	використовувати екологічно безпечні засоби гігієни (мило, зубна паста, засоби для миття, прання, пластикової та поліетиленової упаковки)	
41,3	29,4	11,7	32,1	35,1	
14. Чи прибираєте ви за собою сміття після відпочинку на природі (в лісі, на озері)?					
– так, завжди	– в основному – так, хоч і не завжди	– ні	– не відпочиваю на природі	Не відповідали	
65,5	15,6	1,1	17,6	0,2	
15. На відпочинку у лісі, біля річки, озера що Ви зазвичай робите зі сміттям, яке утворилося?					
1 – залишаю на місці	2 – спалюю на місці	3 – забираю з собою та викидаю до смітника	4 – викидає по дорозі додому	5 – викидаю у річку	
0,8	13,7	51,2	11,8	0,2	

10 НАЙКОРИСНІШИХ ОСІННІХ ПРОДУКТІВ

Як підготувати організм до сезону холодів? Не секрет, що наше здоров'я і настрої значною мірою залежать від того, що ми їмо. Восени важливо поповнити запас вітамінів і зміцнити імунітет напередодні сезону холодів і застуд. До того ж, корисні компоненти осіннього раціону допоможуть уникнути сезонного погіршення настрою.

Пропонуємо вам наш рейтинг 10 найбільш корисних осінніх продуктів.

Гарбуз

Цей овоч багатий вітамінами А, С, групи В, Т, мікроелементами і живильними речовинами.

Завдяки вмісту вітаміну А гарбуз корисний для очей. Великий вміст клітковини — плюс для травлення. А поєднання з низькою калорійністю робить його незамінним для тих, хто хоче схуднути.

Гарбуз має антиоксидантні, проти-запальні властивості. Сприяє очищенню організму від шлаків, токсинів, надлишків холестерину, зміцнює стінки судин, сприятливо впливає на нервову систему. До того ж, з гарбуза можна приготувати безліч смачних страв — від супів до десертів.

Баклажани

Баклажан містить клітковину, пектин, калій, кальцій, фосфор, залізо, магній, вітаміни С, В1, В2, В5, РР. Він допомагає виводити з організму зайву рідину, шлаки, холестерин, сприяє схудненню. Пектин, який міститься в баклажанах стимулює травлення і не дає застоюватися жовчі.

Яблука

Ці плоди — важливе джерело заліза, який необхідний для кровотворення, профілактики анемії, хвороб щитовидної за-

лози, нормальної роботи мозку та інших органів і систем організму. Також вони багаті вітамінами С, В1, В2, Р, Е, калієм, магнієм, фосфором, міддю, пектином. Шкірка містить потужні антиоксиданти — флавоноїди.

Вживання яблук покращує травлення, сприяє зниженню рівня холестерину, зміцнює імунітет.

Капуста

Це хороше джерело вітаміну С, хоча у міру зберігання його запас знижується. При цьому, у квашеній капусті цього вітаміну більше, ніж у свіжій. Крім

того, капуста багата вітамінами К, РР, групи В і U.

Цей овоч корисний для роботи кишечника і нирок, для серцево-судинної системи, знижує рівень холестерину і зміцнює зуби, нігті і волосся.

Горіхи

Всі горіхи багаті корисними ненасиченими жирами і розчинною клітковиною, що знижують рівень холестерину. Більшість горіхів — потужне джерело вітаміну Е, який є антиоксидантом і позитивно впливає на роботу статеві системи чоловіків і жінок. Горіхи багаті вітамінами А, С і групи В.

Але не забувайте, що горіхи досить калорійні, тому в день достатньо з'їдати не більше 50-60 г.

Гриби

Гриби є прекрасним джерелом білка і альтернативою м'ясним продуктам. Вони низькокалорійні, тому також підходять тим, хто худне. Завдяки вмісту в них калію вони допомагають позбавити організм від зайвої рідини. Цинк і вітаміни групи В корисні для нервової системи, а вітамін D робить гриби корисними для шкіри, кісток, зубів, нігтів.

Шипшина

Шипшина є одним з лідерів за вмістом вітаміну С. Також її ягоди багаті вітамінами групи В, Р, К, пектинами, каротином, органічними кислотами і дубильними речовинами.

Чай із шипшини покращує роботу шлунково-кишкового тракту, печінки, серцево-судинної системи, обмін речовин, зміцнює нервову систему.

Залізо міститься в телятині (язик), печінці, трохи в яблуках, а також слід вживати в їжу морську капусту, шипшину, обліпиху, гречану кашу

Обліпиха

Ці ягоди містять вітаміни А, С, групи В, Р, РР, Е, К, безліч мікроелементів, органічні кислоти, фосфоліпіди, флавоноїди і ін. Біологічно активні речовини в складі обліпихи роблять її профілактичним і лікувальним засобом.

Обліпиха застосовується при авітамінізмі, зниженні імунітету, використовується для лікування ран, опіків, шкірних захворювань, виразкової хвороби шлунка і 12-палої кишки (але при зниженій кислотності шлунка), хвороб горла і стравоходу.

Солодкий (болгарський) перець

Цей овоч містить вітаміни А, С, В1, В2, В9, РР і каротин. Поєднання аскорбінової кислоти і вітаміну РР зміцнює кровоносні судини.

Солодкий перець рекомендований людям, страждаючим занепадом сил, депресією (що особливо актуально в осінній період), а також людям, що живуть з цукровим діабетом.

Топінамбур

Топінамбур («земляна груша») багатий органічними кислотами, вітамінами С, групи В, макро- і мікроелементами, клітковиною.

Корисні компоненти топінамбура позитивно впливають на роботу нирок, сечостатевої системи, печінку і жовчний міхур, сприяють природному очищенню кишечника. Топінамбур покращує синтез гемоглобіну.

Калій у складі «земляної груші» зміцнює серцевий м'яз. Крім того, топінамбур рекомендують вживати людям з цукровим діабетом, так як він допомагає відрегулювати рівень глюкози в крові.

В цілому, осіннє меню повинно бути збалансованим, задовольняти потреби в калорійності і поживних речовинах.

ЯК ПІДВИЩИТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПАЛЕННЯ ДРОВАМИ?

Для підвищення ефективності котла, який працює на дровах, необхідно встановити тепловий акумулятор.

Як зазначає 53-річний Анатолій Кононенко з міста Лохвиця на Полтавщині, пристрій, який являє собою утеплену бочку з водою, дозволяє при незначному похолоданні забезпечувати житло накопиченим теплом три доби.

Відтак, 100 «квадратів» будинку із ракушняку, з пластиковими вікнами, обкладеного цеглою і утепленого піноізоном раціоналізатор обігриває дровами,

хоча й має газове опалення. Саморобний твердопаливний котел господар встановив у прибудованій до хати кочегарці, щоб не наносити сміття та не задимлювати оселю.

Гібрид котла нижнього горіння та піролізного дозволяє за раз завантажувати 40 кілограмів палива, розповідає Анатолій Кононенко, додаючи, що ємність системи опалення становить 40 літрів. Аби згладити нерівномірну роботу котла — дуже гаряча вода через кілька годин змінюється холодною, раціоналізатор встановив

тепловий акумулятор. Із пристрою, який з'єднаний з котлом металевими трубами, насос закачує нагріту воду у батареї через підмішувальний клапан. До слова, підключати твердопаливний котел до системи опалення на поліпропіленових трубах напругу не варто — при температурі теплоносія у 90 градусів термін експлуатації таких труб скорочується у кілька разів, пояснює він.

Теплоакумулятор дозволяє знизити температуру теплоносія і підтримувати її у діапазоні 30-70 градусів, ділиться досвідом господар. «Особливо ефективна система восени, коли вдень температура не піднімається вище п'яти градусів, а уночі вже бувають заморозки, — говорить Анатолій Кононенко. — Замість топити щодня, закладаю за раз 40 кілограмів дров — і три доби користуюся цим теплом». У великі морози на добу вистачає однієї топки, зазначає раціоналізатор.

Тепловий акумулятор можна зробити власноруч або купити в магазині. Як зазначає 40-річний чернігівський інженер Сергій Маньковський, пристрій дозволяє зекономити зайве тепло і, як результат, автоматизувати опалення дровами, які не потрібно підкидати кожні дві-чотири години у топку. До теплового акумулятора можна приєднати не лише твердопаливний котел, а й сонячний водонагрівальний колектор та електричний тен, зазначає фахівець.

ОДЕСИТ СТВОРИВ ДЕШЕВІ ТА ПОТУЖНІ СОНЯЧНІ КОЛЕКТОРИ ДЛЯ ОПАЛЕННЯ ТА НАГРІВУ ВОДИ

Одесит Вадим Павловський запустив кампанію на українській краудфандинго-

вій платформі Na-Starte зі збору коштів на свій винахід — сонячний колектор, потужності якого вистачить для нагріву води та опалення в приміщеннях площею до 100 м кв.

За словами одесита, якому необхідно зібрати 27000 грн, такий колектор в два рази дешевше аналогів і може покривати витрати на тепло як влітку, так і взимку, повідомляє ресурс All.ua.

За словами Павловського, геліосистеми, доступні на ринку за ціною від \$6000, можуть нагрівати до 200 л води на день і здатні підтримувати температуру в будинку площею не більше 30 м кв. Для приміщень площею від 100 м кв. необхідно 40-50 кВт на день, а таку потужність здатні виробляти колектори вартістю від \$10 000.

Українська ж система в два рази дешевша і при цьому потужніша. Система, що складається з 24 сонячних концентраторів (6 блоків по 4 трубки), може генерувати влітку до 95 кВт на день, взимку — до 50 кВт на день. Орієнтовна вартість складе \$5000.

На додаток, система одесита може стежити за сонцем, тому час її роботи протягом дня становить до восьми годин.

На даний момент у Вадима Павловського є лише прототип, який він зібрав в домашніх умовах з підручних засобів. За його словами, на реальному виробництві продуктивність колектора може збільшитися ще на 10-20% завдяки заводській точності складання. Заявлена сума потрібна на створення промислового зразка та запуску веб-сайту.

КИЯНИН ЗРОБИВ СВІЙ БУДИНОК ПОВНІСТЮ ЕНЕРГЕТИЧНО АВТОНОМНИМ ЗА РАХУНОК «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ

Киянин Микола Орлов, юрист за освітою, зробив свій будинок повністю енергетично автономним виключно за рахунок сонячних батарей та твердопа-

ливних котлів. Сорок панелей на даху гаража загальною потужністю 10 кВт вистачає для домогосподарства. Вони працюють на третину потужності навіть у похмуру погоду, а вимикаються лише вночі, повідомляє ресурс TSN.ua.

Двоповерховий дім під Києвом Микола Орлов будував десять років. Про «зелену» енергетику замислився минулої зими, коли дізнався про вартість під'єднання до газової мережі. Чоловік зауважує, що перехід на тверде паливо і сонячну систему підігріву води врятували його родину від великих комунальних платіжок.

«Для того, щоб провести газ, з нас просили 10 тис. доларів. Твердопаливний котел буде коштувати дещо дорожче,

ніж газовий, але це не порівняти із такою сумою», — говорить Микола Орлов.

Тепер у коморі будинку замість газової труби запаси дерев'яних пелет, а поруч із котлом стоїть бак, у який потрапляє нагріта сонцем вода. Усі процеси контролює комп'ютер.

Однак, перехід на екологічно чисте та автономне опалення обійдеться доволі дорого. Сонячний колектор для води коштує з півсотні доларів. Вартість котла на деревині доходить до двох тисяч. Але найдорожче з усього сонячна електрика. На двоповерховий будинок знадобиться від п'яти тисяч доларів.

Хоча, як виявилось, просто під'єднати газ дорожче, ніж усе це разом узятиє.

NASA ОПУБЛІКУВАЛО ЗНІМОК ТАНЕННЯ ЛЬОДІВ В ГРЕНЛАНДІЇ

NASA опублікувало знімок, зроблений за допомогою супутника Aqua, на якому показаний процес танення льоду в Гренландії влітку 2015 року. Крім того, у відомстві повідомляють про рекордне скорочення крижаного покриву не тільки на островах, а й у всій Арктиці.

«Великі уламки танучого льоду можна побачити недалеко від берега. На півдні вітрами і течіями були сформовані нібито спіралі з льоду. Холодне повітря з Гренландії відштовхує лід від берега, а холодна вода і холодне повітря разом дозволяють деяким брилам льоду не танути навіть у розпал літа», — пишуть на сайті американського космічного відомства.

За даними NASA, 2015 рік може стати роком з найнижчою площею крижаного покриву. Зазначається, що кількість льоду в Арктиці зменшується з підвищенням глобальної температури, адже цей регіон більш чутливий до змін клімату, ніж вся Земля в цілому.

Раніше учені прогнозували, що цього літа у зв'язку з глобальним потеплінням льодовик Ларсена в Антарктиді остаточно припинить своє існування і розколеться на безліч айсбергів.

БІЛІ ВЕДМЕДІ НА МЕЖІ ЗНИКНЕННЯ

Американські фахівці проаналізували чисельність популяції хижаків у Заполяр'ї.

Екологи попереджають про повне зникнення білих ведмедів через 10 років, зазначено у звіті Служби рибних ресурсів і дикої природи США. Причиною скорочення популяції хижаків є рекордні викиди

парникових газів.

«Полярні ведмеді зараз перебувають у край небезпечному становищі. Є певні заходи, які ми можемо зробити для того, щоб уповільнити скорочення їхньої чисельності, проте, зрештою, єдиний спосіб врятувати їх полягає в зниженні обсягів парникових викидів», — говорить Ребека Ноблін з фонду Polar Bears International.

Близько 20 екологів з Центру вивчення дикої природи при Геологічній службі США досліджували чисельність білих ведмедів і кліматичні процеси в Арктиці упродовж останніх 20 років.

Під час свого дослідження вони розглядали 2 можливих сценарії. За першого рівень викидів парникових газів залишався на наявному рівні, а за другого — за урахування тих зобов'язань, які було погоджено в рамках Кіотського протоколу, і майбутніх заходів щодо уповільнення зміни клімату.

Згідно з даними від екологів, обидва варіанти розрахунків показали, що чисельність хижаків у Заполяр'ї скоротиться у найближчі роки не через антропогенні фактори та нестачу їжі, а через зміну клімату і пов'язане з цим зменшення площі льоду, на якому білі ведмеді живуть і де видобувають їжу.

Парникові гази — це гази з високою прозорістю у видимому діапазоні. Їх наявність в атмосфері призводить до появи парникового ефекту.

З'ЯВИЛАСЯ ПЛАНЕТА ТАДЖИКИСТАН

Одну з малих планет Сонячної системи назвали на честь Таджикистану. У такий спосіб міжнародна спільнота віддячила таджицьким ученим за їхній внесок у розвиток світової астрофізики, пише прес-служба президента Таджикистану.

Планета Таджикистан розташована між Марсом і Юпітером, на відстані 250 млн км від Землі. Вона обертається навколо Сонця один раз за п'ять років.

Свідоцтво про цю подію президент Академії наук Таджикистану Фарход Рахімі вручив президенту країни Емомалі Рахмону. «Такі цінні досягнення вимагають від наших вчених і дослідників ще більших зусиль в інтересах держави і нації, а також всього людства», — сказав глава держави,

отримуючи документ.

Зараз планета Таджикистан знаходиться на найближчій відстані до Землі, і таджицькі учені займаються вивченням її фізико-хімічних властивостей, а також процесів, що відбуваються на цій планеті.

Раніше учені знайшли планету, чия маса в 17 разів більша за масу Землі. Вона отримала назву Мега-Земля, чи Kepler-10c.

У ПАР ВИЯВЛЕНО НОВИЙ ВИД РОДИЧА ЛЮДИНИ

Вчені виявили в печерах в Південно-Африканській Республіці рештки нового виду родича людини. Про це повідомляє Times Live з посиланням на заяву Професора університету Вітватерсранда (Йоганнесбург) Лі Бергера (Lee Berger).

Поховання з 1550 фрагментами кісток, які склали 15 скелетів, було знайдено в так званій Колисці людства — системі печер в 40 кілометрах на захід від Йоганнесбурга в ПАР. При цьому, за словами вчених, в землі можуть залишатися інші скелети.

Новий «родич» людини отримав назву Homo naledi (naledi — «зірка» на мові сесото). Варто підкреслити, що знайдені рештки гомінідів були віднесені до роду Homo, тобто роду, до якого належить Homo sapiens (людина розумна). Вчені вважають, що ця знахідка може стати проривом, оскільки Homo naledi, імовірно, демонстрував модель поведінки, яка, як вважається на сьогоднішній день, властива лише homo sapiens і була властива неандертальцям.

«У нас є високий гомінід, ростом 1,45-1,5 метра, який був дуже сухорлявим, мав потужні м'язи і мозок розміром приблизно з мій кулак», — заявив Бергер, виступаючи на прес-брифінгу неподалік від місця розкопок.

На думку вчених, не виключено, що Homo naledi використовував вогонь. До такого висновку вони прийшли на основі того, що знайдені рештки довелось б нести по абсолютно темних тунелях. Тому, швидше за все, вони використовували вогонь, щоб освітити свій шлях.

Бергер припускає, що «зіркові» люди демонстрували ритуальну поведінку і ховали в печерах своїх померлих родичів. При цьому він виключає, що кістки потрапили в печеру через діяльність хижаків. Він також сказав, що кістки не були зворушені водою і не належать людям, померлим одночасно.

Антропологі уточнюють, що поки не знають, в який період жив Homo naledi, але припускають, що він міг бути одним з перших представників нашого роду, які мешкали в Африці 3 млн років тому.

СМАКОТИНКА

Рибні шашлички

600 г рибного філе, 500 г копченої корейки, 4—5 цибулин, сіль, перець, зубок часнику, нарізана зелень петрушки й кропу, селера.

Рибу помити у воді з оцтом, нарізати на шматочки, натерти сіллю з товченим часником, посипати петрушкою, кропом і селерою. Кожний шматочок риби з кружечком цибулі обгорнути тоненьким пояском корейки, поперчити і смажити

15—20 хвилин на гарячому жирі. Оздобити петрушкою.

